

Сищенко Ю. А.

старший викладач кафедри сучасних мов, Гуманітарний факультет
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Україна, Миколаїв), youga61@inbox.ru

ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗАНOSTІ ТЕКСТУ В ГАЗЕТНОМУ СТИЛІ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПРЕСИ І ІНТЕРНЕТ-СТОРИНОК)

У статті проаналізовано засоби зв'язаності тексту в газетному стилі з метою визначення відмінності між різними інструментами, що поєднують частини висловлювання в єдине ціле.

Ключові слова: когезія, когерентність, системний аналіз, зв'язаність тексту, понадфразові єдності.

Інтерес до проблеми зв'язаності тексту виник порівняно недавно, і хоча їй присвячено вже чимало наукових праць, вона дотепер залишається ще недостатньо вивченою. Це пов'язано зокрема з тим, що засоби когерентності кожного функціонального стилю настільки різноманітні й не схожі один на інший, настільки відрізняються у різних авторів і, навіть в різних творах того самого автора, що класифікувати їх можна тільки умовно.

Функції публіцистичного стилю:

— Інформаційна — прагнення в найкоротший строк повідомити людей про свіжі новини.

— Що впливає — прагнення вплинути на думку людей із приводу якої-небудь суспільно-політичної або соціальної проблеми.

Завдання мовлення:

- впливати на масову свідомість;
- призивати до дії;
- повідомляти інформацію.

Лексика має яскраво виражене емоційно-експресивне забарвлення, включає розмовні, просторічні й жаргонні елементи. Лексика, характерна для

публіцистичного стилю, може вживатися й в інших стилях: в офіційно-діловому, науковому. Але в публіцистичному стилі вона набуває особливу функцію – створити картину подій і передати адресатові враження журналіста від цих подій.

На думку А. А. Стриженко й Л. І. Кручиніної для політичного тексту характерна внутрішня полемічність. У політичному тексті зв'язок двох понадфразових єдностей і навіть усередині однієї ПФЕ базується на певній тезі й антитезі. Тобто, ПФЕ може будуватися за принципом протиставлення експліцитно вираженого вихваляння державного ладу одної держави й імпліцитно вираженого осудження державного ладу (політичного устрою, економіки) іншої держави.

Деякі прислівники (*aussi, de même, outre cela*) використовуються для розподілу основного й допоміжного в тексті. Такі слова, як *ensuite, puis, de nouveau, premièrement, enfin, d'abord*, вживаються для висловлювання послідовності. Розділяючи й упорядковуючи інформацію, вони сприяють виділенню думки автора. Логічні засоби зв'язку використовуються не тільки в письмовому мовленні (преса, Інтернет), але й в усній, що пов'язане, імовірно з тим, що текст виступу готується оратором заздалегідь. При цьому часто використовується однаковий зачин введення кожної першої частини висловлення «*nous devons*», за яким іде нова інформація. Усі ці засоби ставляться до **першого** класу показників зв'язаності газетного або публіцистичного стилю.

Другий клас показників зв'язаності тексту поділяється на лексичний, граматичний і стилістичний види зв'язку, які, у свою чергу, діляться на різні підвиди: повтор, синонімія, порядок слів, синтаксичні паралелізми. Деякі види зв'язаності тексту є макроструктурними і охоплюють великі відрізки тексту, що іноді відповідають ПФЕ, інші – мікроструктурними, тому що охоплюють менші відрізки тексту усередині ПФЕ. При цьому різні види зв'язку одиниць від слова й до ПФЕ взаємодіють.

Починаючи аналіз газетної статті, слід зазначити, що ми будемо користуватися класифікацією засобів зв'язаності політичного тексту, запропонованої А. А. Стриженко й Л. І. Кручиніною.

Для аналізу взята стаття «Une priorité pour la France» з «L'humanité» від 15 квітня 2000 р. Стаття написана Андре Лажуані у вигляді відкритого листа суспільству «Лікарі світу».

У статті мова йде про необхідність об'єднання зусиль усіх лікарів для надання допомоги країнам третього миру.

Одним з основним видом когезії для газетного стилю, як і для літературно-художнього, є логічна когезія. У тексті статті є багато прикладів її вживання.

Логічна когезія: а) виражається тимчасовими поняттями: «1-er janvier 1999, aujourd'hui»; б) просторовими поняттями: «la France, le Canada, pays africains»; в) причинно-наслідковими стосунками: «c'est pourquoi, parallèlement, dans le cadre d'une telle politique, pour cela, enfin, encore».

Стилістична когезія. У політичному тексті стилістична когезія відіграє не менш значну роль, чим логічна. Це виражається в повторенні сталих словосполучень, характерних як для газетного стилю взагалі, так і для конкретного тексту зокрема: «... le tiers monde, disposition fiscale...», «... dans le cadre d'une telle politique...».

Асоціативна когезія. Газетний стиль є експресивним стилем. Це обумовлене тим, що газетна стаття розрахована на негайне сприйняття й короточасний вплив на читача. Тому автор завжди намагається дати свою суб'єктивну оцінку матеріалу, що викладається:

«C'est pourquoi, selon moi, pour mieux aider le tiers monde...»

«C'est indispensable pour le progrès et l'avenir»

«Je suis également partisan que les associations humanitaires ne subissent pas des charges excessives pour leur fonctionnement»

«Je crois donc qu'il faut éviter de transformer l'assistance ...»

До асоціативної когезії відноситься й **ретроспекція**. Автор зв'язує теперішні події з подіями, що відбувалися якийсь час назад:

«... j'ai eu récemment l'occasion de l'écrire à Mme Geneviève Antonioze-de Gaulle, la présidente du mouvement ATD-quart Monde»

«J'ai encore en mémoire cette passionnante émission du 1-er janvier 1988 sur TF1, ...»

Лексико-граматична когезія. Даний тип когезії характерний для всіх стилів, тому що в будь-якому тексті є повторення лексики, вказівних і особових займенників.

Пряма лексико-граматична когезія: politique – politique, problème – problème, France – France, vous – vous.

Непряма лексико-граматична когезія: le pays – les pays, je – moi.

Семантична когезія: elle – France, elle – télévision.

Авторська інтенція. Розглянемо перший випадок прояву авторської інтенції в тексті.

У якості предметної ситуації автор вибрав тему допомоги країнам третього світу. Про це говориться в першій же фразі: «Je vous remercie de votre lettre où vous me demandez si je partage votre ambition de mieux aider le tiers monde».

Бажання автора позитивно вирішити цю назрілу проблему виявляється у всьому тексті статті, додаючи певну стрункість побудови її фрагментів.

Інтенція автора проявляється також у наділенні тексту статті просторовою й тимчасовою перспективою, задаючи, таким чином, способи надання всієї сукупності відносин між фрагментами усього тексту: «1-er janvier 1988, aujourd'hui, en France, Canada, pays africains».

Прагматична спрямованість тексту. З фактором авторської інтенції тісно поєднаний фактор прагматичної спрямованості. Хоча в газетній статті йому приділяється менша роль, чим в науковій, але вона більш значна, ніж роль прагматичної спрямованості в художньому тексті.

1. Стаття складається з 12-ти параграфів, у чому виявляється чітка сегментація тексту.

2. Для кращого сприйняття тексту деякі аббревіатури виділені за допомогою зміни кегля: l'ONU, TVA, ATD-quart Monde, TF1.

3. З метою залучення уваги читача в 6-м абзаці застосовується *розрядка*: «... entre les pouvoirs p u b l i c s f r a n ç a i s e t c e u x d e s p a y s c o n c e r n é s »

4. Крім того деякі слова виділені лапками: «Vous m'interrogez enfin sur votre proposition d'établir des règles en vue de la création d'un label «grande cause», d'un calendrier des quêtes et de «l'accès à la télévision publique».

Розглянувши засоби зв'язку, характерні для різних функціональних стилів, переходимо до аналізу засобів когезії, властивих, в основному, тільки газетному стилю.

Апелятиви. До апелятивів відносяться дієслова типу *demander, prier, implorer, réussir, réclamer, solliciter, supplier*. Апелятиви можуть використовуватися як у прямій формі – від першої особи, так і в непрякій – передача інформації від третьої особи. Але в аналізованій статті апелятиви вживаються рідко, тому що вони є засобом м'якого спонукання читача до дії, а стаття написана таким чином, що автор наполягає на ухваленні рішення з питання, що піднімається, тому більша роль **приділяється** імпліцитивам.

У якості імпліцитивів можуть виступати порівняння, метафори, засоби вторинної номінації, дієслова *devoir, pouvoir, falloir*. Крім того, імпліцитиви «натякають» на можливий, передбачуваний характер дії за допомогою імплікативних дієслів *sembler, paraître*, прислівника *possible*.

«... la France *doit* agir pour un règlement politique...»

«Elle *doit* développer les coopérations...»

«... l'action d'associations telle que les vôtres *pourrait* se développer beaucoup plus efficacement».

«... que des organismes non gouvernementaux *puissent* participer sur le terrain...».

Крім того Андре Лажуані використовує компаративні засоби, які також можна віднести до імпліцитивів:

«Vous avez *pu* constater *comme* moi combien d'aspiration des jeunes de tous les pays n'est pas l'assistance».

Асоціативи. Це ще один вид когезії, властивий в основному політичному тексту. Вона визивається словами, що викликають зв'язок двох уявлень за подібністю, суміжністю або протилежністю, яка закріплюється за ними в

результаті свідомого, цілеспрямованого вживання в межах даного макроконтексту.

Автор статті висловлюється за необхідність допомоги країнам третього світу. Він пише: «Ma réponse est oui». І підкріплює свої слова авторитетною думкою партії Європа Екологія Зелені (*Europe Écologie Les Verts, EELV*): «... le programme que je défends au nom du Parti des Verts...», тобто зіставляє свою думку з думкою всієї партії.

В 3-м і 4-м абзацах автор висуває пропозиції, які, на його думку, Франція повинна виконати. Ми читаємо: «C'est pourquoi, **selon moi**, pour mieux aider le tiers monde, la France doit...».

Усі перераховані вище засоби, що використовуються в політичному тексті, у сполученні з поодинокими засобами створюють суб'єктивно-оцінну категорію тексту, декодування якої сприяє виявленню ідеологічної позиції адресанта.

Таким чином, із проаналізованого тексту видно, що найбільш уживаними в газетному стилі є наступні види когезії: *логічна когезія, стилістична когезія, асоціативна когезія, лексико-граматична когезія, семантична когезія, авторська інтенція, прагматична спрямованість тексту, пресупозиція, апелятиви, імпліцитиви, асоціативи*. У той час як для газетного стилю характерні деякі види зв'язаності тексту, які не вживаються ніколи або вживаються надзвичай рідко в інших функціональних стилях. Це апелятиви, імпліцитиви, асоціативи, імпортитиви.

Література

1. Гальперин, И. Р. О понятии «текст» / И. Р. Гальперин // Вопросы языкознания. – 1974. – № 6. – С. 15–17.
2. Гиндин, С. И. Внутренняя организация текста : элементы теории и семантический анализ : автореф. дис. ... канд. филол. наук / С. И. Гиндин. – М., 1973. – 20 с.
3. Николаева, Т.М. Краткий словарь терминов лингвистики текста / Т. М. Николаева // Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистика текста. – 1978. – Вып. VIII. – С. 14–18.

4. Сенкевич, М. П. Работа редактора над сложным синтаксическим целым абзацем / М. П. Сенкевич – М. : МВССО РСФСР, 1967. – 57 с.

5. Lajoinie, A. Une priorité pour la France / André Lajoinie // – «L'humanité». – 2012. – № 22. – С. 5.

References

1. Galperin I.R. O ponyatii «tekst» [About a concept «text»]. Voprosy yazykoznavaniya [Questions of linguistics]. 1974. No. 6, pp. 15-17.

2. Gindin S.I. Vnutrennyaya organizatsiya teksta: elementy teorii i semanticheskii analiz. Avtoreferat Diss. [Internals of text: elements of theory and semantic interpretation]. Moscow, 1973. 20 p.

3. Nikolaeva T.M. Kratkiy slovar terminov lingvistiki teksta [Short dictionary of terms of linguistics of text]. Novoe v zarubezhnoy lingvistike. Lingvistika teksta [New in foreign linguistics. Linguistics of text]. 1978. Issue VIII, pp. 14-18.

4. Senkevich M.P. Rabota redaktora nad slozhnym sintaksicheskim tselym abzatsem [Prosecution of editor of difficult syntactic whole indentation]. Moscow, Min. vyssh. i sredn. spets. obrazovaniya RSFSR Publ., 1967. 57 p.

5. Lajoinie A. Une priorité pour la France. «L'humanité». 2012. No. 22, pp. 5.

Syshchenko Y. A., Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Humanitarian Faculty of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), youra61@inbox.ru

The means of coherence of a text in newspaper style (adapted from French mass-media publication and the Internet)

The author has analyzed the means of coherence of a text in scientific style to determine the difference between various instruments which combine parts of expressions into unity.

Key words: cohesion, coherence, coherence of a text, the systems analysis, super phrasal unities.

*Сыщенко Ю. А., старший преподаватель кафедры современных языков,
Гуманитарный факультет Национального университета кораблестроения
имени адмирала Макарова (Украина, Николаев), youga61@inbox.ru*

**Способы связности текста в газетном стиле (по материалам французской
прессы и интернет-страниц)**

*В данной статье проанализированы средства связности текста в
газетном стиле с целью определения отличий между разными инструментами,
объединяющими части высказывания в единое целое.*

Ключевые слова: *когезия, когерентность, системный анализ, связанность
текста, сверхфразовые единства.*